

Marián SEKERÁK, Modely a teorie demokracie, Brno: CDK, 2021, 440 s., ISBN 978-80-7325-524-4.

Marián Sekerák (*1989), v odborných kruzích již známý a renomovaný politolog, se zabývá politickou teorií, teorií demokracie a katolickou sociální naukou. Jeho nejnovějším dílem je letos (v roce 2021) vydaná – velice obsáhlá a komplexní – monografie *Modely a teorie demokracie*. Kniha obsahuje předmluvu od bývalé slovenské premiérky za SDKÚ-DS prof. Ivety Radičové, dnes působící zejména v akademickém prostředí.

Takováto monografie i přes poměrně širokou produkci původní i překladové odborné literatury k tématu teorie demokracie v českém prostředí dosud chyběla. Částečně tuto roli plnila kniha *Teorie demokracie* Palloho Svenssona, vydaná nakladatelstvím CDK v roce 1995, tedy již před více než čtvrtstoletím. Sekerákovu obsáhlou a komplexní dílo tak přesně vyplnilo mezeru v širokém repertoáru knih o demokracii, a jak sám autor v závěru píše – cílem knihy je v první řadě nabídnout analyticky zaměřenou „cestovní mapu“ po moderních demokratických teoriích a modelech 20. a 21. století. Ve druhé řadě dílo nabízí angažovaný pohled obhájce konceptu liberální demokracie obohacený o přínosy participativní, ekonomické a na křesťanských hodnotách založené demokracie.

Kniha nás obsáhle provádí celým komplexem současných relevantních modelů a teorií demokracie (demokracie liberální, procedurální, participativní, deliberativní, epistemické, radikální, militantní apod.) i interakcemi mezi nimi. Autor intenzivně vnímá „polyvalenci“ i kulturní a historickou podmíněnost pojetí demokratického vládnutí, zároveň jednotlivé koncepty zasazuje do rámce aktuálního vývoje, který je ve znamení určité stagnace dalšího rozvoje a šíření demokracie, poklesu legitimacy demokratického vládnutí či jakési „globální demokratické recese“, nebo dokonce huntingtonovské „demokratické protivlny“. V závěru díla autor sumarizuje klíčové výzvy pro demokracii současnosti a budoucnosti (ekonomická demokracie, asociativní a „obhajující“ demokracie, monitorovací demokracie a kosmopolitní demokracie).

I když je v díle patrné křesťansko-demokratické hodnotové zázemí a autor zmiňuje i vývoj postoje klíčových představitelů katolické církve a papežů k demokracii (Lev XIII. a Jan Pavel II.), je možná trochu škoda, že tento rozměr není v díle komplexněji rozvinut. V postoji k demokracii a podnětu k ideovému rozvoji „křesťanské demokracie“ výrazně přispěl zejména papež Pius XII. v době končící druhé světové války a v současnosti se koncept demokracie těší nebyvalé pozornosti u papeže Františka. Zejména on jako v současnosti činný významný „nestátní aktér“ s poměrně vysokou globální autoritou je velkou hodnotovou inspirací pro četné aktivně působící politiky a státníky. V jeho textech a projevech je koncept demokracie podstatně výrazněji přítomen a dále rozvíjen – kromě kupříkladu již mnoho let komentované a reflektované papežovy *Promluvy v Evropském parlamentu* (2014) je to zejména nová sociální encyklika *Fratelli Tutti* (2020), v níž se současným problematickým aspektům demokracie věnuje zejména pátá kapitola *Lepší způsob politiky*.

S ohledem na tento text i jeho starší projevy můžeme papeže řadit mezi radikální kritiky populismu a technokracie – a současně, v jistém smyslu, mezi stoupence „klasické liberální“ a částečně též „ekonomické“ demokracie. Přes tuto oprávněnou výtku malého prostoru věnovanému křesťansko-demokratickému pohledu na téma je dlužno uznat, že již tak obsáhlé Sekerákovo dílo by mohlo být dalším exkurzem do specificky náboženské oblasti již poněkud přetíženo.

Roman Míčka
(*micka@pf.jcu.cz*)